

Met haar felgekleurde wandschilderingen, vaak met vriendelijke, humorvolle teksten, neemt Lily van der Stokker in de internationale kunstwereld een unieke plaats in. "Ik heb op eigen houtje mijn eigen *girl power* uitgevonden."

DOOR RENATE VAN DER ZEE

LILY VAN DER STOKKER VIERT DE VERSIERING

“Dit is hem”, zegt Lily van der Stokker. Ze laat een wit porseleinen theepot met bloemmotief zien. Het is het type theepot waaruit de buurvrouw thee schenkt. Of tante Annie. Een bescheiden stuk serviesgoed, dat stond te verstoffen in een winkel met tweedehands spullen in Utrecht, en nooit had kunnen dromen van zo’n ongewoon lot. Want onlangs is een gigantische replica van deze theepot op de traverse over de Utrechtse Catharijnesingel geplaatst. Het kunstwerk, getiteld *Celestial Teapot*, is bijna zeven meter hoog en Van der Stokker maakte het voor het kunstproject ‘Call of the Mall’, dat het kille winkelcentrum Hoog Catharijne als tentoonstellingsruimte gebruikt.

“Ik wilde graag iets groots maken”, zegt ze. “Niet vanwege mijn ego, maar omdat ik de competitie wil aangaan met dat dominante winkelcentrum. Ik wil niet te horen krijgen dat kunstenaars niet opkunnen tegen de schreeuwerige beeldtaal van die omgeving. Ik wil meedoen aan die omgeving. Omdat ik denk dat Hoog Catharijne daar baat bij heeft. Ik geloof heilig dat kunst goed voor ons is.”

Maar waarom een theepot?

“In het verleden zetten mensen belangrijke heren te paard op sokkels. Nu zet ik een theepot op een winkelcentrum. Aanvankelijk wilde ik die theepot bovenop de enige woontoren in het gebouwencomplex zetten. Die woontoren is daar ooit neergezet vanuit een futuristisch idee over wonen en winkelen. Hij wordt bewoond door mensen die daar al twintig jaar zitten en daar trots op zijn. Nu is deze omgeving gedateerd. Lelijk. Te midden daarvan staat die theepot, die mensen herkennen van hun eigen huishouden of misschien zien als een leuke grap. Ik heb overigens geen moeite met lelijkheid. Het is onderdeel van mijn leven, van de maatschappij. Ik maak er werk over. Mensen zullen misschien denken: die theepot staat voor warmte en gezellig-

heid. Maar ik wilde vooral graag iets groots dat bovenop een dak stond. Een theepot die uit de lucht lijkt te zijn gevallen. En verder houd ik erg van theedrinken.”

Ze levert meteen het bewijs door voor de derde – of is het de vierde? – keer thee in te schenken. Op het labeltje van het theezakje is het woord ‘gezellig’ gedrukt. Dan vervolgt ze: “Wat ik ook leuk vind om te zeggen, is dat dit project tot stand is gekomen dankzij heel veel technische mannen en één vrouw met een idee. Ik vind trouwens dat ik zelf ook best wel technisch ben. Ik heb veel grote installaties en muurschilderingen gemaakt. Daar heb ik ervaring door gekregen.

Als ik aan het werk ben, kan ik een *bitch* zijn, hoor. Ik ben dan heel streng en *tough*. Anders houd ik het niet vol. Installaties op locatie maken is fantastisch maar ook heel zwaar. Je moet in een week iets neerzetten, er waaien allerlei tegenwinden, en het moet toch goed zijn.”

Je bent begin jaren negentig begonnen met het maken van wandschilderingen. Waarom maakte je die keuze?

“Het was een kwestie van ruimtegebrek. Ik woonde in Lafayette Street in New York in een klein appartement. Grote doeken pasten alleen maar diagonaal in de huiskamer. Toen dacht ik: ik maak een schildering op de muur, die leg ik vast

Lily van der Stokker *No Reason No Goal*, 2008 installatie Frieze Art Fair, courtesy kaufmann repetto gallery

Lily van der Stokker
Celestial Teapot, 2013
foto: Aafke Holwerda

“MIJN WERK IS ZO LIEF
DAT HET PIJN DOET”

Lily van der Stokker

Lily van der Stokker (1954) studeerde aan de Academie St. Joost in Breda. Begin jaren tachtig trok ze naar New York, waar ze een aantal jaren een kunstenaarsgalerie runde. Daarna ging ze weer zelf kunst te maken, aanvankelijk schilderijen en tekeningen. In de jaren negentig begon ze deze uit te vergroten tot muurschilderingen. Van der Stokker vertegenwoordigt een eigenzinnig geluid binnen de kunst: haar werk is ongegeneerd decoratief en kleurrijk en gaat gepaard met verrassend banale handgeschreven uitroepen en opmerkingen. Ze ziet het als de taak van de kunstenaar om de grens op te zoeken van wat mag of kan. Haar werken zijn eens getypeerd als ‘bullets made of sugar’. Van der Stokker is een van de internationaal meest succesvolle kunstenaars van Nederland. Behalve in Nederland had ze onder meer solotentoonstellingen in het Museum Ludwig in Keulen, Tate St. Ives en het New Museum in New York.

foto: Otto Snoek

op een foto en dan kan ik hem daarna gewoon overschilderen. Ik vond het een fijne gedachte dat ik dan niet al dat materieel produceerde. Ik hoefde niets op te slaan en had geen duur atelier nodig. Dat kwam goed uit, want ik had niet veel geld. Ik vond het ook prettig om dingen te maken in een ruimte. Om in te spelen op de architectuur van die ruimte. Ik zag al gauw dat ik daar veel meer mee kon dan met die rechthoekige canvassen.”

Maandverband-verpakkingen

Hoe is jouw carrière indertijd op gang gekomen?

“De New-Yorkse galeriehouder Hudson ontdekte mij eind jaren tachtig. Dat was een soort *love affair*. Hij zei tegen mij: ‘Your work reminds me of female hygiene products. But I see that as a compliment’. Mijn werk deed hem denken aan de decoratie op maandverbandverpakkingen. Geweldig hè? Ik vond het waanzin-

nig dat hij daarmee kwam. Ik dacht toen nog helemaal niet na over de vrouwelijke kant van mijn werk. Ik deed het gewoon. Later werd me wel gevraagd waarom mijn werk zo meisjesachtig was, en dat overviel me. Toen gaf ik het waarschijnlijk enige juiste antwoord: ‘ik denk omdat ik een meisje ben.’ Ik werk niet vanuit een politiek idee. Ik volg mijn visie en obsessies. In 1983 ben ik met een rugzak naar Amerika gegaan. Daar heb ik de cameraman Jack Jaeger ontmoet, die mijn levenspartner werd. Daardoor kwam ik steeds terug in New York. Aanvankelijk had ik mijn eigen kunstenaarsgalerie. Later ontmoette ik Hudson. Door hem ben ik in een internationaal circuit van goede galleries beland, waardoor ik mijn werk kan blijven doen. Je hoort kunstenaars vaak zeggen dat het moeilijk was om carrière te maken. Ik vind het wel leuk om te zeggen dat het eigenlijk allemaal vanzelf ging.”

Lily van der Stokker
I am ugly, 2009
Installatie Air de Paris Gallery,
Paris, courtesy de kunstenaar

De positieve lading van je werk was en is ongehoord.

“Ik kan me nog goed herinneren dat ik eind jaren tachtig door Amsterdam liep en een felgekleurd kinderfietsje zag staan. Ik dacht toen: waarom vindt iedereen het normaal als een kinderfiets felgekleurd is en wordt dat in de kunst als lelijk gezien? Waarom is de vrolijkheid van de kinderwereld verboden in de kunst? Dat was een keerpunt. Ik ging het woord ‘good’ in mijn werk gebruiken. Dat vond ik spannend. Dat positieve, dat had ik nog nooit in de kunst gezien. Op dat moment ben ik een conceptuele kunstenaar geworden. Het werd mijn doel dingen te maken die er lief en vriendelijk uitzagen, maar niet omdat dat een esthetica was waar ik van hield. Ondertussen hield ik er wel degelijk van. Ik houd van tierelantijntjes, krullen en bloemen. Dat voelt lekker vrouwelijk en dat laat ik helemaal toe. Ik heb op eigen houtje mijn eigen *girl power* uitgevonden.

Lily van der Stokker Why Do It, 2010 detail installatie Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam, courtesy de kunstenaar

In de jaren tachtig ging het er in het feminisme vooral over dat vrouwen gelijk moesten zijn aan mannen. Vervolgens begon ik het feminiene toe te laten in mijn werk. Ik leef me daarin uit. Mijn werk is een *celebration of decoration*. Een viering van versierlust. De New Yorkse feministische schrijfsters waren indertijd huiverig voor mijn werk. Ik was niet te classificeren als traditionele feministe, want ik was niet boos. Ik verheerlijkte juist datgene wat de feministen afwezen: het huishoudelijke, verzorgende, decoratieve. Want ik zag het als kracht, niet als zwakte. Ik ben niet bang voor het clichébeeld van het vrouwelijke. Veel feministische kunst zet zich af tegen de mannencultuur, het gaat over slachtofferschap. Mannen mogen van mij ook macho-kunst maken. Maar dan wil ik wel dat daar ook een label ‘macho-kunst’ aan

wordt gehangen, want dat gebeurt niet. Er is altijd gedacht dat kunst iets neutraals was, dat het voorbij ging aan de seksen, maar het wordt er juist door beïnvloed.”

Roze en paars

Jouw werk is wel beschouwd als een provocatie.

“Dat klopt. Mensen vonden mijn werk raar, het was zo felgekleurd, het zag er zo goedkoop uit. Ik werkte met roze en paars, en dat mocht niet. Mensen werden boos om de bloemen die ik schilderde. Dat kan echt niet, werd er gezegd. Dat daagde mij uit om er verder mee te gaan, om te kijken waarom dat verboden was.”

Er is wel gezegd dat je ‘meisjeskunst’ maakt.

“Soms wil ik dat niet meer horen. Die feministische verklaringen brengen te

“WAAROM IS DE VROLIJKHEID VAN DE KINDERWERELD VERBODEN IN DE KUNST?”

“MENSEN WERDEN BOOS
OM DE BLOEMEN DIE IK
SCHILDERDE”

Lily van der Stokker Living Room, Pink Installation, kaufmann repetto gallery, Milan 2012 courtesy kaufmann repetto gallery

veel logica in mijn werk. Dat benauwt me. Mijn werk is ingewikkelder dan dat. Mijn werk is een avontuur en dat avontuur ontwikkelt zich niet volgens vooraf bedachte strategieën.

Ik weet trouwens niet of mijn werk echt wel zo gezellig is. Het is soms zó roze, zó geel, zó groen. Het is zo lief dat het pijn doet. Het is ook niet echt fijn om in je huis te hebben. Daar maak ik het ook niet voor. Als ik dingen maak die extreem lief zijn, doe ik dat om te kijken hoe ver ik daarmee kan gaan. Ik werk graag op de rand van wat men als kunst ziet.” Mijn werk ziet er heel oppervlakkig uit. Dat wil ik ook, dat het er simpel uitziet, want ik wil niet pronken met intelligentie. Maar dat maakt het wel ingewikkeld, want je kunt heel snel de fout ingaan als mensen niet verder kijken dan die simpele uitstraling.”

Huisraad vormt vaak een onderdeel van je werk. Je hebt bijvoorbeeld wandschilderingen gemaakt waarvan een bank onderdeel was. Waar kwam dat vandaan?

“Het beeld suggereert dat je door behaaglijkheid omhuld wordt. Dat je ergens in zit dat heel zacht, heel overdadig is. Bijvoorbeeld je bed of de armen van je moeder.”

Voor de tentoonstelling ‘Living room’ die recent in Milaan te zien was, ben je nog verder gegaan. Je maakte daarvoor installaties die er uitzagen als een soort zithoeken, waarvoor je zelfs de meubelstoffen en vloerkleden ontwierp.

“Ik verlangde ernaar een complete decoratieve wereld te maken. En ik houd erg van textiel. Maar als je stoffen en kleden ontwerpt, moet je veel uit handen geven aan de producent. En dan gaat er veel fout. Dat leverde erg veel stress op. Ik heb een tentoonstellingstrauma aan dat project overgehouden – haha. Maar toen de beklede meubels eenmaal werden binnengebracht, werd iedereen laaiend enthousiast door al die fluores-

Lily van der Stokker Niet zo mooi, best wel lelijk, 2007-2009
courtesy Leo Koenig Inc., New York

cerende kleuren, bloemen en krullen. Iedereen vond het zo lekker, die decoratie en die kleurenoverdaad. Het is zo heerlijk om dat over je heen te laten komen, al dat roze. Dat is ook een reden waarom ik het doe: omdat het zo lekker is. Die bloemen, die dikke lijnen. Omdat de tentoonstelling plaatshad tijdens de meubelbeurs in Milaan, stelden veel bezoekers allerlei vragen over de functionaliteit van de meubels. Maar het ging helemaal niet over zitten, het ging over kijken naar een installatie! We hebben toen een briefje opgehangen: dit is geen meubelontwerp, dit is een kunstwerk.”

Een van de meest bijzondere elementen in jouw werk is de humor, de zelfspot die telkens weer terugkeert. In het New Museum in New York zijn nu drie wandschilderingen te zien die erg op elkaar lijken, met verontschuldigende teksten als: ‘Sorry, same wall-painting’ en ‘I know it’s kind of dumb’. “Het gaat in mijn werk niet om heroïek,

maar om bescheidenheid. Om toegeven dat dingen kunnen mislukken en daar om lachen. In al mijn werk communiceer ik met de toeschouwer. Dat spel is mijn drijfveer. Dat is belangrijker dan een esthetisch product. Het was heel leuk hoe de bewakers in het museum op mijn werk reageerden. Toen ik afscheid nam zeiden ze: ‘Great idea! We totally get it!’” Het is een tekst die zomaar op een werk van Lily van der Stokker zou kunnen staan. **K**

MEER ZIEN?
CALL OF THE MALL
T/M 22 SEPTEMBER
Hoog Catharijne, Utrecht Centraal
WWW.CALLOFTHEMALL.NL

Wandschilderingen van Lily van der Stokker zijn permanent te zien in het restaurantcafé van het Teylers Museum in Haarlem en het Stedelijk Museum Schiedam